

Inhoud

Algemeen	8
1. Introductie	10
2. Taalhulp	12
3. Woordenschat	14
4. Idioom	
5. Grammatica	15
6. Luisteren	19
7. Prosodie	21
8. Spreken	22
9. Schrijven	24
10. Lezen	25
11. Liedje	26
12. Staatsexamen	27
13. Buiten het boekje	27
E-learning	28
Les 1 Mijn favoriete kroeg	30
Les 2 In de zon	41
Les 3 App me	51
Les 4 We moeten praten	60
Les 5 Winnen of verliezen	70
Les 6 Koffie, thee en appeltaart	79
Les 7 Bij elkaar	88
Les 8 Praat Nederlands met me	98
Les 9 Mijn beroep	107
Les 10 Nee is nee	116
Appendix 1: Transcripten luisterteksten	125
Appendix 2: Semi-Latijnse termen	150

Algemeen

Indeling

De lessen bestaan uit de volgende onderdelen:

1. Introductie	8. Spreken
2. Taalhulp	9. Schrijven
3. Woordenschat	10. Lezen
4. Idioom	11. Liedje
5. Grammatica	12. Staatsexamen
6. Luisteren	13. Buiten het boekje
7. Prosodie	

De e-learning bestaat voor elke les uit twee delen:

1. Oefeningen bij het boek; deze oefeningen zijn op dezelfde wijze opgebouwd als in het boek, dus eerst Introductie, dan Taalhulp, Woordenschat, etc.
2. Extra woordenschat; hierin staan woordenlijsten per thema inclusief afbeeldingen en voorbeeldzinnen en extra oefeningen om de woordenschat te consolideren.

Daarnaast zijn in de e-learning de volgende onderdelen bij het boek te vinden:

- De audiofragmenten bij de luisteroefeningen;
- Werkbladen, te printen door de docent;
- Een antwoordmodel, met alle antwoorden bij de oefeningen uit het boek voor de cursist.

De bovengenoemde volgorde van groepen oefeningen is niet dwingend, maar is wel met opzet zo vastgesteld. De groepen zijn gerangschikt om te oefenen van delen naar gehelen. In de paragrafen 'Taalhulp', 'Woordenschat', 'Idioom' en 'Grammatica' worden deelvaardigheden geoefend en de bouwstenen aangeboden. Bij 'Luisteren', 'Spreken', 'Schrijven' en 'Lezen' komen de onderdelen samen en vindt er geïntegreerde oefening plaats.

De volgorde 'Luisteren', 'Spreken', 'Schrijven', 'Lezen' is zo gekozen, omdat ze, uitgaande van groepslessen, op een schaal van meer naar minder klassikaal geplaatst zouden kunnen worden. De prosodie-oefeningen zijn geplaatst na 'Luisteren' en voor 'Spreken' omdat zij een brug vormen tussen deze twee vaardigheden. De prosodie-oefeningen zijn een voorbereiding op de spreekvaardigheidsoopdrachten; eerst moet er goed geluisterd worden voordat er met succes kan worden geïmiteerd. De oefeningen ter voorbereiding op het Staatsexamen staan achteraan in elke les, zodat de geactiveerde voorkennis en opgedane vaardigheden gebruikt kunnen worden in het maken van deze oefeningen. Als afsluiting van de les zijn er soms oefeningen die buiten de les kunnen worden uitgevoerd in de paragraaf 'Buiten het boekje'. De paragraaf 'Liedje' is bedoeld als stimulerende afwisseling. Er is geprobeerd een gevarieerd aanbod aan liedjes toe te voegen. Het liedje kan ook eerder in de les worden behandeld, het is aan de docent om dit te bepalen.

Bij verscheidene opdrachten moeten de cursisten zelf een tekst schrijven of zelf spreken, meermaals over hun eigen ervaringen en/of meningen. In het antwoordmodel is bij deze opdrachten 'Eigen antwoord' als antwoord gegeven. Controleer bij uw cursisten deze schrijf- of spreekopdrachten. Waar mogelijk zijn er ook voorbeeldantwoorden toegevoegd. Deze zijn altijd aangegeven met 'bijvoorbeeld' bovenaan de opdracht. Ook deze opdrachten dienen gecontroleerd te worden door de docent.

De *werkbladen* zijn oefeningen die u als docent kunt printen voor de cursisten. Dit zijn oefeningen die in tweetallen worden gedaan (met twee versies) of uitgebreidere spreek- of schrijfopdrachten. In het boek wordt verwezen naar het nummer van het werkblad. Deze kunt u vinden in de e-learning.

1. Introductie

Dit deel van de lessen bevat de basisleerstof. Het bestaat uit de onderdelen **LEESTEKST** en **LUISTERTEKST**.

1.1 LEESTEKST

Dit deel bestaat uit drie onderdelen, steeds in dezelfde volgorde:

1. een inleiding op de tekst;
2. de tekst;
3. oefening(en) bij de tekst, waaronder vaak een woordenschatoefening.

In de inleiding wordt de hoofdpersoon en diens achtergrond geïntroduceerd middels een authentieke tekst. Hierbij komen onderwerpen aan bod als herkomstland, beroep, interesses, verblijfsduur in Nederland, etc. De eerste teksten zijn altijd een blik op Nederland en de Nederlanders door de ogen van een niet-Nederlander die al langere tijd in Nederland woont. Dit met het oog op de inhoudelijke uitgangspunten van het boek (zie de inleiding).

De teksten vormen de basis van elke les, de te leren stof wordt erin aangeboden. Het gaat daarbij om de volgende aspecten:

- a. Het thema: De teksten beschrijven situaties waarop de taalhandelingen aansluiten die aan de orde komen in de paragraaf Taalhulp. Het zijn echter geen teksten in dialoogvorm. Toepassingen van de taalhandelingen door sprekers zelf komen er daardoor niet in voor.
- b. De woordenschat: Welke woorden worden aangeboden, wordt bepaald door de authentieke inleidingsteksten. De woorden in de teksten zijn dus niet geselecteerd aan de hand van bijvoorbeeld frequentielijsten.
- c. De grammatica: In de teksten komen zinnen voor die later in de paragraaf Grammatica behandeld zullen worden. Soms zijn daarvoor zinnen die oorspronkelijk in de tekst stonden, opnieuw geformuleerd. De grammatica die (nog) niet aan de orde is (geweest), wordt echter niet per se vermeden, omdat het om authentieke teksten gaat. Bovendien ligt er een didactisch principe aan ten grondslag: het idee van grammaticale aspecten impliciet en receptief eerder aanbieden dan

expliciet en productief. Hierbij hebben is er gewaakt voor complexiteit.

1.2 LUISTERTEKST

Dit deel bestaat uit vier onderdelen, steeds in dezelfde volgorde:

1. een inleiding op de tekst;
2. een woordenschatoefening bij de tekst;
3. de luistertekst met een verwijzing naar het transcript in Appendix 1;
4. oefening(en) bij de tekst.

De luistertekst is vaak een tekst uit de serie *De Nederlander als buitenlander*. Wat valt Nederlanders op in het buitenland en hoe laten zij daardoor weer iets van zichzelf zien?

In de inleiding werd er gewezen op het belang van receptieve vaardigheden. Dit geldt in het bijzonder voor luistervaardigheid. De basisteksten dienen als eerste aanzet tot het trainen hiervan. Met zowel de basistekst als de luisteroefeningen kunt u luistervaardigheid trainen. Dit gebeurt in zes stappen:

1. In de inleiding van elke luistertekst wordt een kader aangeboden: waar gaat de tekst over en wie treden erin op. Hiermee wordt de realiteit benaderd en de voorkennis van de cursisten geactiveerd.
2. Dan volgt een woordenschatoefening met relevante woorden. Hierdoor worden de cursisten voorbereid op de luistertekst en wordt het begrip vergemakkelijkt. Laat de cursisten de betekenissen van de gegeven woorden zelf opzoeken. Als cursisten het zelf opzoeken, onthouden ze het beter dan wanneer ze de betekenissen voorgezegd krijgen.
3. Vervolgens luisteren de cursisten de tekst zonder de tekst mee te lezen. Laat de cursisten in eerste instantie luisteren en niet meelesen, omdat dit de realiteit benadert: als luisteraar heeft u geen invloed op wat er 'op u afkomt'.
4. Lees de teksten één of enkele malen voor, zowel langzaam als in 'spreektempo'. Het gaat nu om globaal begrip van de tekst.
5. Laat de cursisten de vragen of opdrachten lezen. Daarna luisteren ze en voeren ze de opdrachten uit. Eventueel kunt u de tekst in fragmenten opdelen. De cursisten lezen in dat geval eerst de vraag, en luisteren vervolgens naar het tekstfragment waarin ze het antwoord op die vraag kunnen vinden. Het gaat nu om meer specifiek begrip.

6. Laat de tekst tot slot nog eens (of een paar maal) horen en laat de cursisten meelesen. De transcripten staan achter in het boek voor de cursist in Appendix 1. Attendeer hierbij uw cursisten op verschillen tussen gesproken taal en geschreven taal: 'ie' en 'm' in plaats van 'hij' en 'hem' bijvoorbeeld, groepen woorden die als één geheel klinken etc., en werken aan 'verstavaardigheid'. Indien u de cursisten de tekst zelfstandig laat bestuderen, benadruk dan ook dat zij proberen te luisteren en te verstaan, niet te lezen, en maak duidelijk dat naspreken niet nodig is.

2. Taalhulp

Dit deel bestaat uit drie onderdelen:

1. een inleiding;
2. handige zinnen gegroepeerd rondom het lesthema, bijvoorbeeld 'kaartjes kopen', 'praten over nieuws en actualiteiten', 'overleggen op het werk';
3. oefeningen.

U vindt in deze paragrafen de taalhandelingen en begrippen die in de desbetreffende les geleerd en geoefend worden. Het zijn concrete zinnen die uit de teksten gelicht zijn, soms aangevuld met andere veel gehoorde manieren waarop zo'n taalhandeling kan worden uitgevoerd. Soms wordt er ook een formele variant aangeboden terwijl de tekst alleen informele taal bevat, of omgekeerd.

Net als in *Kunt u mij helpen?* zijn abstracte omschrijvingen van de taalhandelingen (functies) zo veel mogelijk vermeden. Waar mogelijk is concreet aangegeven in welke situatie de gegeven zinnen gebruikt worden ('een rondje geven in het café', 'overleggen op het werk'), maar in dit deel zijn zinvolle algemene aanduidingen van taalhandelingen niet vermeden ('weigeren', 'twijfel uitdrukken').

Werkwijze

1. Laat de introductie lezen, en er even met uw cursisten op ingaan. Wat zijn hun ervaringen?
2. Licht de inhoud van het kader toe op de volgende punten:
  - a. Geef eventueel een toelichting op de betekenisverschillen tussen de verschillende varianten (afhankelijk van de samenstelling van de groep).
  - b. Leg uit wat het verschil in gebruik is. Hierbij gaat het erom wanneer de ene en wanneer de andere variant meer geschikt is. Soms is dat betrekkelijk eenvoudig: namelijk meer of minder formeel. Haal de context waarin de voorbeelden voorkomen aan (hiervoor gaat u terug naar de basistekst(en), geef zo mogelijk zelf nog een paar voorbeelden van situaties en contexten).
  - c. Soms is er geen verschil of zijn er wellicht nuanceverschillen. Op die laatste moet u bij eerste behandeling niet te diep ingaan. Dat kunt u eventueel later doen, bijvoorbeeld nadat een les is afgerond. U kijkt dan met de cursisten nog eens terug op wat geleerd is en diept hier en daar nog wat uit, afhankelijk van het niveau en de behoefte van de cursisten.
  - d. Behandel en oefen de zinnen in hun geheel, als *chunks*, communicatieve routines. Het is niet de bedoeling ze te ontleden en per woord te vertalen.

Oefeningen

De zinnen en taalhandelingen uit Introductie komen hierin terug. Het doel van de oefeningen is dat cursisten deze toepassen in gestuurde oefeningen. In de paragrafen Prosodie en Spreken komen de taalhandelingen ook terug. In het algemeen is het zeker niet aan te raden om complete zinnen uit het hoofd te leren. In bepaalde gevallen kan het echter handig zijn hele clusters van woorden bij de hand te hebben. Bij de zinnen uit Taalhulp is dit wel het geval.

3. Woordenschat

Er zijn verschillende soorten woordenschatoefeningen:

- Oefeningen ter consolidatie van woorden uit de teksten van de introductie; ze worden aangeboden en geoefend in andere contexten.
- Oefeningen voor uitbreiding van woordenschat; hierbij worden nieuwe woorden met betrekking tot het thema aangeboden. Cursisten worden gestimuleerd bij deze oefeningen hun woordenboek te gebruiken. Veel oefeningen nodigen docent en cursisten uit zelf met aanvullingen te komen.
- Oefeningen in het raden van betekenissen met woorden uit oefenleesteksten. Deze oefeningen staan bij de introductieteksten.
- Oefeningen bij enkele van de leesteksten. Een aantal van deze oefeningen trainen de woordraadstrategieën. Deze hebben als doel de cursisten te trainen in het raden van woordbetekenissen in hun context.

Adviseer de cursisten naar aanleiding van deze (en andere) oefeningen bijvoorbeeld een eigen woordenschrift aan te leggen, waarin zij woorden noteren, voorzien van bijvoorbeeld het artikel, pluralisvormen, het woordaccent, (eventueel) een vertaling, een Nederlandse omschrijving, enkele grammaticale aspecten van het woord, een voorbeeldzin en vaste combinaties met dat woord.

Bijvoorbeeld: *merken*

- *Woordaccent:* merken
- *Vertaling:* ...
- *Omschrijving:* waarnemen, in de gaten krijgen
- *Grammaticale aspecten:* merkte, heb gemerkt
- *Voorbeeldzin:* Ik zat zo geconcentreerd te werken, dat ik niet merkte dat er iemand binnenkwam.
- *Vaste combinatie:* (vaak) merken + dat + bijzin: Ik merkte dat iedereen een rondje gaf.

Introductie

I

1. LEESTEKST

1c. 1. b   2. a   3. b   4. b   5. c

1d.

- In Guatemala betaalt iedereen voor zichzelf. Een rondje geven is iets heel bijzonders. In Nederland is het een gewoonte om rondjes te geven.
  - In Guatemala betalen de jongens voor de meiden, in Nederland maakt dat niet uit.
- Ze houdt geen geld meer over, omdat ze geld moet uitgeven aan anderen, aan mensen die ze niet kent. Daardoor is uitgaan erg duur in Nederland.
- Ze vindt dat je je moet aanpassen aan de gewoontes van het land waar je woont. Eigen antwoord.

2. LUISTERTEKST

2c.

- Men geeft rondjes.
- Ja.
- Cafés zijn niet zo gezellig ingericht, de tv staat altijd aan.
- Omdat daar veel leraren en Engelsen wonen.
- Uit eten gaan, bij mensen op bezoek gaan, naar het theater en de bioscoop gaan.
- De rekening zelf + belasting (ongeveer 6%) + een fooi (ongeveer 15%).

2d. Eigen antwoord.

Taalhulp

T

Oefening 1

- Jongens, willen jullie *iets drinken*? Ik *trakteer/geef een rondje*!
- Nee, nee, wacht even. Dit *rondje is voor mij*!
- Ik hoef geen alcohol. Ik ben de Bob. *Voor mij liever een 0.0 biertje.*

Oefening 2

- A Bioscoop Studio, goedemiddag.
B Goedemiddag, met Simon Martin. Kan ik *kaartjes reserveren* voor de nieuwe Star Wars-film van vanavond om half tien?
A Nee, helaas, *die kaartjes zijn uitverkocht*, maar er zijn wel nog enkele kaartjes voor de voorstelling van zeven uur.
B Oké, doe dat dan maar.
A *Hoeveel kaarten wilt u?*
B Vier, alstublieft.
A Als u naast elkaar wilt zitten, zit u wel vooraan in de zaal.
B *Op welke rij (zijn die plaatsen)?*
A Op de tweede rij.
B Tja, dat moet dan maar. Vier kaartjes voor zeven uur, graag.
A *Op welke naam/wat is uw naam?*
B Martin.
A Ik heb het genoteerd. U moet de kaarten wel *een halfuur van tevoren ophalen/vóór half 7 ophalen*.
B Prima, dat doen we. Bedankt.

Oefening 3

Werkbladoefening

Woordenschat **W**

Oefening 4

1. terugbetalen	2. uitgegeven	3. vragen ... af
4. overhoudt	5. wennen	6. gemerkt
7. mee te doen		

Oefening 5

- ___ favoriete kroeg, café waar ik altijd naar toe ga
- ___ geef een rondje
- ___ van tevoren afspreken dat je kaartjes koopt.
- ___ genoteerd
- ___ voor aanvang, van tevoren
- ___ toneelstuk ___ de stadsschouwburg

7. ___ de goedkopere plaatsen
8. ___ de duurste plaatsen
9. ___ het is uitverkocht

Idioom

I

Oefening 6

1. Een soort feestje
2. Een klein glaasje (alcoholische drank)
3. Een paar voetstappen
4. Uitgaan; van café naar café gaan

Oefening 7

a. en b. Eigen antwoord.

Grammatica

G

Herhaling pronomina - Check

ik, mijn en *mij* verwijzen naar Wendy.; *hem* en *hij* verwijst naar een jongen/ een vriend van een vriend.; *Wij* verwijst naar mijn vriend, ik, een vriendin en de jongen.; *ons* verwijst naar mijn vriend en ik.; *het* verwijst naar een biertje.

Reflexieven - Check

Subjectvorm	Reflexief pronomen
-------------	--------------------

Ik	<i>me</i>
Jij	<i>je</i>
U	<i>u/zich</i>
hij, zij	<i>zich</i>
Wij	<i>ons</i>
jullie	<i>je</i>
Zij	<i>zich</i>

De plaats van het reflexief pronomen in de zin – Opdracht

- I. Vergis, kan, verbaast, gaan.
- II. De persoonsvorm.
- III. Direct achter de persoonsvorm.

Opdracht

- I. ze, ik, jij, jullie
- II. De woorden zijn steeds het subject.
- III. Direct achter het subject.

Opdracht

- I. jullie, iedereen, zij
- II. De woorden zijn steeds het subject van de bijzin.
- III. Direct achter het subject van de bijzin.

Check

1. Vandaag schrijf ik *me* voor de cursus in.
2. Wij hebben *ons* gisteren tijdens de borrel niet zo geamuseerd.
3. Ik denk dat hij *zich* in de datum heeft vergist: het feest was gisteren.
4. Herinner jij *je* nog waar wij elkaar voor het eerst ontmoet hebben?

Oefening 8

me; me; me; me; zich; zich

Reflexieve verba - Opdracht

Bijvoorbeeld: 'Ik vergis me in de tijd.' en 'Hij wast zijn haar.' Vergissen moet altijd met reflexief pronomen, wassen kan ook zonder.

Oefening 9

1. Ik vraag *me* af wat ik voor het feest van mijn vrienden zal aantrekken.
2. 's Morgens na het ontbijt heb ik mijn kind aangekleed.
3. ___ dat iedereen *zich* moest inspannen om de anderen te verstaan.
4. ___ Wij verveelden *ons* geen moment met elkaar.
5. ___ Ik heb mijn kleding meteen gewassen.
6. Vanavond ga ik het etentje van morgen alvast voorbereiden.
7. ___ heb ik *me* feestelijk aangekleed.
8. Zij vertelde dat ze *zich* altijd verbaasde ___
9. Wil jij *je* voor de Pubquiz inschrijven?
10. ___ Hij heeft *zich* nu alweer in de tijd vergist.

Het reflexief pronomen 'elkaar'- Opdracht

- I. David; Helen
- II. Helen geeft cadeaus aan David, en David geeft cadeaus aan Helen.

Check

1. elkaar
2. elkaars
3. elkaar

Oefening 10

1. elkaar; elkaar; elkaars
2. met elkaar; elkaar
3. op elkaar
4. van elkaar
5. bij elkaar; met elkaar; met elkaar
6. elkaars
7. door elkaar/met elkaar

Vergelijken - Check

Basisvorm

goed
Lief
Veel
weinig

Comparatief

beter
liever
meer
minder

Superlatief

best
liefst
meest
minst

Oefening 11

1. het goedkoopst
2. het leukst
3. de langste
4. het duurste
5. het lichtst
6. het lekkerst
7. het warmst

Oefening 12

- a. Jong – *Oud*
Goedkoop – *Duur*
Kort – *Lang*
Klein – *Groot*

- b. Jonger dan = *niet zo oud als*
Goedkoper dan = *niet zo duur als*
Korter dan = *niet zo lang als*
Kleiner dan = *niet zo groot als*

Oefening 13

1. lekkerder dan/beter dan
2. lekkerder dan
3. uitgebreider dan/groter dan
4. beter dan/lichter dan

Oefening 14

Werkbladoefening

Vergelijking tussen gelijke zaken – Opdracht

- a. net zo ____ als
- b. even ____ als

Oefening 15

- a. Vul de vergelijking voor gelijke zaken in.
  1. net zo lekker als / even lekker als
  2. net zo duur als / even duur als
  3. net zo brak als / even brak als
- b. Maak met de woorden een goede zin.
  1. Cafés in Utrecht sluiten even laat als cafés in Rotterdam.
  2. Het aanbod van films van deze bioscoop is even groot als het aanbod van die bioscoop.
  3. Zij vindt het eten van haar oma net zo lekker als het eten in het restaurant.

Oefening 16

1. ____ *kleiner is dan* Amerika, en *groter dan* België.
2. ____ *meer mensen dan* in Nederland.
3. ____ *goedkoper dan* een kaartje voor een concert.
4. ____ *goedkoper dan* in Nederland. ____ *dan* in België.